

UITLEG OVER VEEL GEBRUIKTE BEGRIPPEN

WAT IS GENDER?

Bij gender gaat het niet om biologische verschillen, maar om de maatschappelijke interpretatie van mannelijke en vrouwelijke rollen. Genderrollen zijn historisch gegroeid, cultureel bepaald en afhankelijk van een specifieke sociaaleconomische, politieke en culturele context. Ze worden ook beïnvloed door bijvoorbeeld leeftijd, klasse en etniciteit, maar ook door religie en seksuele geaardheid.

Gender is niet hetzelfde als 'seks'. Sekse verwijst naar de biologische en fysieke eigenschappen van vrouwen en mannen.

Bij zowel gender als seks is er sprake van een doorlopende lijn met veel variaties: man, vrouw, transgender en interseks. Dat geldt ook voor seksuele oriëntatie: lesbisch, homoseksueel, biseksueel, hetero, asexueel.

Genderidentiteit: het gevoel dat je hebt over je gender. Je kunt je een man voelen, een vrouw, iets ertussenin of beide.

Transgender is een verzamelnaam voor een diverse groep mensen. Wat ze gemeen hebben is dat de hokjes man en vrouw niet overeenkomen met hun lichamelijke situatie.

Let op! **Travestie** wordt ook wel crossdressing genoemd en gaat niet om mensen die hun lichaam willen veranderen. Het zijn mensen die het fijn vinden om zich te kleden als de andere seks, af en toe of regelmatig.

Bronnen: Epsilon (2018), Movisie, Atria en Regioplan (2016).

WAT IS LHBT?

Voor seksuele diversiteit wordt vaak de term LHBT gebruikt. LHBT staat voor:

- ★ **Lesbisch**
Vrouwen die zich (seksueel en relationeel) aangetrokken voelen tot vooral vrouwen.
- ★ **Homo**
Mannen die zich (seksueel en relationeel) aangetrokken voelen tot vooral mannen.
- ★ **Biseksueel**
Mannen en vrouwen die zich (seksueel en relationeel) aangetrokken voelen tot zowel mannen als vrouwen.

★ **Transgender**

Mensen voor wie de hokjes ‘man’ en ‘vrouw’ niet vanzelfsprekend of te beperkend zijn. Deze komen niet overeen met hun identiteit en lichamelijke situatie. Transgender is een verzamelnaam voor een groep diverse mensen:

- Mensen die zich een meisje/vrouw voelen maar het lichaam hebben van een jongen/man (transvrouwen).
- Mensen die zich een jongen/man voelen, maar het lichaam hebben van een meisje/vrouw (transmannen).
- Mensen die zich zowel man als vrouw voelen, er tussen in of geen van beide.

WAT IS ZELFBESCHIKKING?

De autonomie om als individu zelfstandig keuzes te maken over:

- ★ Leefstijl
- ★ Levenspartner
- ★ Kinderen
- ★ Opleiding en werk

Iedereen maakt belangrijke keuzes in overleg met anderen, zoals ouders, familie of echtgenoot. Niet iedereen in Nederland kan in vrijheid (of na overleg) zelf kiezen hoe hij/zij wil leven. Vooral jongeren maken onder druk van anderen keuzes waar ze niet 100% achter staan. Soms hebben zij zelfs niks te kiezen omdat hun ouders/familie hen (met geweld) dwingt om bijvoorbeeld te trouwen.

WAT IS GENDERGERELATEERD GEWELD?

De Europese Unie definieert gendergerelateerd geweld als “geweld dat zich richt tegen een persoon omwille van diens geslacht, genderidentiteit of genderexpressie, of waaronder personen van een bepaald geslacht in onevenredige mate te lijden hebben.” Gendergerelateerd geweld is een vorm van discriminatie en een schending van de mensenrechten van het slachtoffer. Ook mannen, jongens en transgenders kunnen het slachtoffer worden van geweld omwille van hun geslacht, gender of genderexpressie. Vrouwen zijn echter de grootste groep slachtoffers van gender gerelateerd geweld. Zij worden disproportioneel vaak het slachtoffer van geweld enkel en alleen omdat ze vrouw zijn.

Bron: Vrouw en Maatschappij.

WELKE VORMEN ZIJN ER VAN GENDERGERELATEERD GEWELD?

ACHTERLATING

Bij achterlating wordt iemand onder dwang teruggestuurd naar het buitenland of daar achtergelaten. Dit gebeurt vaak na een vakantie. Het initiatief is van de echtgenoot, ouders of andere familie. Het paspoort en de verblijfsvergunning worden afgenomen om terugkeer naar Nederland te verhinderen.

Wie worden achtergelaten?

Meestal gaat het om een kind, een jongvolwassene of een getrouwde vrouw met of zonder kinderen. Vrouwen met een partnerafhankelijke verblijfsvergunning zijn een bijzonder kwetsbare groep. Zij zijn de eerste vijf jaar afhankelijk van hun echtgenoot en hebben vaak geen eigen inkomen en netwerk buiten de familie. Ook mannen en jongens worden achtergelaten.

EERGERELATEERD GEWELD

Eergerelateerd geweld is geweld dat mensen plegen vanwege traditionele opvattingen over eer, over man/vrouw en seksualiteit in een familie of gemeenschap. Eergerelateerd geweld is de overkoepelende term voor alle vormen van dwang, psychisch en fysiek geweld ter bescherming en herstel van de familie-eer tegen de 'eerschender'. Er zijn verschillende vormen van eergerelateerd geweld. Denk aan eermoord, trotsmoord, (gedwongen) zelfmoord, verstoting, seksueel misbruik, mishandeling, opsluiting, genezingsrituelen en bezweringen.

Wat valt nog meer onder eergerelateerd geweld?

Huwelijksdwang en achterlating kunnen vallen onder eergerelateerd geweld, maar deze zijn niet altijd een gevolg van een eerkwestie. Deze kunnen bijvoorbeeld ook een financiële of verblijfsrechtelijke reden hebben. Als iemand een huwelijk weigert, kan dit uitlopen op eergerelateerd geweld vanwege geschonden afspraken. Ook vormen van huwelijkse gevangenschap vallen onder eergerelateerd geweld. Het komt voor dat de medewerking van een echtgenoot nodig is om een formeel of informeel religieus huwelijk te beëindigen. Als de echtgenoot deze medewerking weigert, dan is sprake van huwelijkse gevangenschap.

HUISELIJK GEWELD

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. De dader kan ook een huisvriend zijn. Het woord 'huiselijk' verwijst naar de relatie tussen de pleger en het slachtoffer. Denk bijvoorbeeld aan een (ex-)partner en gezins- en familieleden. Dit wordt ook wel 'geweld in afhankelijkheidsrelaties' genoemd. Dat geweld kan fysiek, seksueel en psychisch van aard zijn.

Vormen van huiselijk geweld zijn:

- ★ (Ex-)partnergeweld
- ★ Kindermishandeling en verwaarlozing
- ★ Ouderenmishandeling
- ★ Eergerelateerd geweld
- ★ Huwelijkse gevangenschap
- ★ Mishandeling van ouders door hun kinderen

KINDERMISHANDELING

Dit is elke vorm van een bedreigende of gewelddadige interactie die gericht is op een minderjarige. Dit kan fysiek, psychisch of seksueel zijn. Ouders of anderen waar het kind afhankelijk van is, bijvoorbeeld pleegouders, kunnen ernstige schade veroorzaken bij de minderjarige. Hoe ernstig de fysieke en/of geestelijke schade is, is afhankelijk van de ernst van het geweld en hoe lang en hoe vaak het gebeurt.

Vormen van kindermishandeling zijn:

- ★ Lichamelijke mishandeling
- ★ Geestelijke mishandeling
- ★ Verwaarlozing (lichamelijk en/of geestelijk)
- ★ Seksueel misbruik
- ★ Getuige zijn van geweld tussen ouders
- ★ Meisjesbesnijdenis
- ★ Huwelijksdwang

HUWELIJKSDWANG

Huwelijksdwang is het dwingen van een meisje/vrouw of een jongen/man tot een huwelijk, door ouders, familie of gemeenschap. Het is een huwelijk waarbij één of beide huwelijkspartner(s) geen zeggenschap heeft/hebben over de sluiting van de huwelijkse verbintenis. Hij/zij stemt dan ook niet in met het huwelijk.

Vormen van huwelijksdwang zijn:

- ★ Zachte dwang (sociale en psychische druk)
- ★ Dreigen
- ★ Geweld plegen (zowel lichamelijk als psychisch)
- ★ Dwingen

Wat is het verschil met een gearrangeerd huwelijk?

Gearrangeerde huwelijken worden geregeld door een derde partij. Bijvoorbeeld ouders die actief op zoek gaan naar een partner voor hun zoon of dochter. Dit kan in overleg en met instemming van hun kind plaatsvinden. Het kan ook zonder de instemming van de betreffende zoon of dochter. In dat geval is er sprake van dwang en wordt een gearrangeerd huwelijk een gedwongen huwelijk.

HUWELIJKSE GEVANGENSCHAP

Huwelijkse gevangenschap betekent dat vrouwen tegen hun wil gedwongen worden om getrouwd te blijven in een (religieus) huwelijk. Van huwelijkse gevangenschap is sprake wanneer iemand het niet voor elkaar krijgt om zijn of haar (religieuze) huwelijk te ontbinden. Dit kan verschillende redenen hebben: als gevolg van dwingende regels van het geloof, van het land van herkomst of het land van de partner.

SEKSUEEL GEWELD

Als men spreekt over seksueel geweld of seksuele grensoverschrijding kan dit bijvoorbeeld gaan over:

- ★ Seksueel getinte opmerking
- ★ Aanranding
- ★ Verkrachting

Wat zegt de wetgeving?

Seksueel geweld wordt in de wet als aanranding en verkrachting gedefinieerd. Dat wil zeggen: penetratie (verkrachting) of andere seksuele handelingen, zoals aanranding, waarbij geweld is gebruikt. Ook dreiging met geweld of gebruik maken van een situatie waardoor iemand niet in staat is te weigeren bijvoorbeeld door middelengebruik, valt onder de definitie 'seksueel geweld'.

VERBORGEN VROUWEN

Verborgene vrouwen leiden onder dwang een geïsoleerd bestaan. Zij worden opgesloten door hun partner en/of (schoon)familie. Vaak wordt intimidatie of fysiek geweld gebruikt. Deze vrouwen zijn voor de buitenwereld vaak nauwelijks of niet zichtbaar. Zij vragen niet om hulp omdat zij de weg daarvoor niet weten, de taal niet spreken of onvoldoende en/of uit angst voor hun man en familie. Als de vrouwen contact mogen hebben met anderen dan gebeurt dit vaak onder begeleiding en controle.

VROUWELIJKE GENITALE VERMINKING

Vrouwelijke genitale verminking is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen zonder dat daar een medische noodzaak voor is. Hierbij wordt een deel of het geheel van de vrouwelijke genitaliën weggesneden. Soms worden ze dichtgenaaid. Deze meestal onherstelbare meisjesbesnijdenis gebeurt door vrouwen. De slachtoffers zijn meestal tussen de 4 en 12 jaar. De reden voor de verminking is om de kuisheid van meisjes te garanderen zodat zij een goede huwelijkskandidaat zijn. Soms vindt men het mooier. Vrouwelijke genitale verminking is een vorm van kindermishandeling.